

DK-105

December-2017

B.Ed., Sem.-I

A-02 : Contemporary India and Education

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

- સૂચના : (1) બધા પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
 (2) વિકલ્પો આંતરિક છે.
 (3) જમણી બાજુના અંક પ્રશ્નના ગુણ દર્શાવે છે.
1. (A) નીચેના બે પ્રશ્નો પૈકી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો આશરે 500 શબ્દોમાં જવાબ લખો. 8
 (i) કેળવણીનો અર્થ આપી, તેનું મહત્ત્વ સ્પષ્ટ કરો.
 (ii) હાલની ભારતીય શિક્ષણ વ્યવસ્થાનો સારાંશ દર્શાવો.
- (B) નીચેના ત્રણ પ્રશ્નો પૈકી કોઈપણ બે પ્રશ્નોના આશરે 125 શબ્દોમાં જવાબ આપો. 6
 (i) શીખવાની પ્રક્રિયા આજીવન હોય છે. ખ્યાલને સ્પષ્ટ કરો.
 (ii) કેળવણી અને તત્ત્વજ્ઞાન વચ્ચેના આંતરસંબંધો ચર્ચો.
 (iii) શિક્ષણના ધ્યેયો વર્ણવો.
2. (A) નીચેના બે પ્રશ્નો પૈકી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો આશરે 500 શબ્દોમાં જવાબ લખો. 8
 (i) લોકશાહીની મુખ્ય લાક્ષણિકતાઓ કઈ છે ? લોકશાહી માટે સ્કુલ શિક્ષણમાં કયા પ્રકારની પ્રવૃત્તિઓ કરી શકાય ?
 (ii) ભારતીય બંધારણના મુખ્ય લક્ષણોનું વર્ણન કરો.
- (B) નીચેના ત્રણ પ્રશ્નો પૈકી કોઈપણ બે પ્રશ્નોના આશરે 125 શબ્દોમાં જવાબ આપો. 6
 (i) બંધારણની પ્રસ્તાવના દ્વારા તમે શું સમજાવી શકો ?
 (ii) હક્કો અને ફરજોના સંદર્ભમાં શિક્ષકની ભૂમિકા ચર્ચો.
 (iii) સામાજિક વિવિધતાની લાક્ષણિકતાઓ વર્ણવો.
3. (A) નીચેના બે પ્રશ્નો પૈકી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો આશરે 500 શબ્દોમાં જવાબ લખો. 8
 (i) વુડનો ખરીતો એટલે શું ? તેનો પરિચય આપો. તેમાં રજૂ કરવામાં આવેલ મુખ્ય શૈક્ષણિક ભલામણો જણાવો.
 (ii) બૌદ્ધકાલીન ભારતીય શિક્ષણની વિશેષતાઓની ચર્ચા કરો.

- (B) નીચેના ત્રણ પ્રશ્નો પૈકી કોઈપણ બે પ્રશ્નોના આશરે 125 શબ્દોમાં જવાબ આપો. 6
- (i) સર્વ શિક્ષા અભિયાન એટલે શું? તેના ઉદ્દેશ્યો સમજાવો.
- (ii) 'શિક્ષણના અધિકારનો કાયદો - 2009' ઉપર ટૂંકનોંધ લખો.
- (iii) ત્રિભાષા સૂત્રને સમજાવો.
4. (A) નીચેના બે પ્રશ્નો પૈકી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો આશરે 500 શબ્દોમાં જવાબ લખો. 8
- (i) વૈશ્વિકીકરણ અને ખાનગીકરણની શિક્ષણ ઉપરની અસરો આપો.
- (ii) ભારતીય સમાજના કોઈપણ બે ચાલક બળ (Driving forces) સમજાવો.
- (B) નીચેના ત્રણ પ્રશ્નો પૈકી કોઈપણ બે પ્રશ્નોના આશરે 125 શબ્દોમાં જવાબ આપો. 6
- (i) શિક્ષણના વૈશ્વિકીકરણ માટે રાષ્ટ્રીય એકતાનું મહત્ત્વ શું છે ?
- (ii) ઉદારીકરણની અસરો ટૂંકમાં સમજાવો.
- (iii) આર્થિક વિકાસમાં કેળવણીની ભૂમિકા વર્ણવો.
5. નીચેના 14 પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો : 14
- (1) ઔપચારિક શિક્ષણનો અર્થ આપો.
- (2) લેટીન ભાષા પ્રમાણે 'Education' નો અર્થ શો થાય છે ?
- (3) અનૌપચારિક શિક્ષણની બે મર્યાદાઓ આપો.
- (4) કલમ 29 અને 30 માં નાગરિકને કયો અધિકાર મળેલ છે ?
- (5) ભાષાકીય વિવિધતા શું છે ?
- (6) લોકશાહીના મૂળભૂત સિદ્ધાંતો કયા છે ?
- (7) 1986 ની રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિની બે ભલામણો લખો.
- (8) કયા વર્ષે RUSA ની શરૂઆત થઈ ?
- (9) યુનિવર્સિટી શિક્ષણપંચ (1948-49) ને બીજા કયા નામથી ઓળખવામાં આવે છે ?
- (10) નીચે દર્શાવેલ વ્યક્તિઓનો બે-બે વાક્યોમાં પરિચય આપો.
- (i) મેકોલે
- (ii) લક્ષ્મણ સ્વામિ મુદ્દલિયાર
- (11) 'મક્તબે' અને 'મદરેસા' એટલે શું ?
- (12) શિક્ષણનું વૈશ્વિકીકરણ એટલે શું ?
- (13) આંતરરાષ્ટ્રીય સમજ એટલે શું ?
- (14) "કેળવણીની ફક્ત કોઈ એક જ અને આખરી વ્યાખ્યા આપવી શક્ય નથી." શા માટે ?

DK-105

December-2017

B.Ed., Sem.-I

A-02 : Contemporary India and Education

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

- Instruction :**
- (1) All questions are compulsory.
 - (2) Options are internal.
 - (3) Figures to the right indicate full marks of the questions.

1. (A) Answer any **one** question from the following two questions. Answer should be about **500** words. **8**
 - (i) Giving the meaning of Education and clarify its importance.
 - (ii) State brief summary of present Indian education system.
- (B) Answer any **two** questions from the following three questions. Answer should be in about **125** words. **6**
 - (i) Learning is life long process ! Clarify the concept.
 - (ii) Discuss the interrelationship between Education and Philosophy.
 - (iii) Describe the aims of education.
2. (A) Answer any **one** question from the following two questions. Answer should be in about **500** words. **8**
 - (i) What are the **main features** of democracy ? Which types of activities can be done at school for education for Democracy ?
 - (ii) Describe the **main features** of Indian Constitution ?
- (B) Answer any **two** questions from the following three questions. Answer should be in about **125** words. **6**
 - (i) What do you explain by preamble of Constitution ?
 - (ii) Discuss the role of a Teacher with reference to right and duties.
 - (iii) Describe the characteristics of social diversity.
3. (A) Answer any **one** question from the following two questions. Answer should be in about **500** words. **8**
 - (i) What is Wood's Despatch ? Write introductory information about it and state its main educational recommendations.
 - (ii) Discuss the Peculiarities of Indian education of Buddhist Era.

- (B) Answer any **two** questions from the following three questions. Answer should be an about **125** words. **6**
- (i) What is meant by SSA ? Explain its objectives.
 - (ii) Write a short note on “Right to Education Act – 2009”.
 - (iii) Explain three language formula.
4. (A) Answer any **one** question from the following two questions. Answer should be in about **500** words. **8**
- (i) Give the impact of liberalization and privatization on Education.
 - (ii) Explain any two driving force of Indian Society.
- (B) Answer any **two** questions from the following three questions answers should be in about **125** words. **6**
- (i) What are the importance of National integration for globalization of Education.
 - (ii) Explain impact of liberalization in brief.
 - (iii) Describe the Role of Education in Economic Development.
5. Answer the following **14** question in short. Each question carries **01** mark. **14**
- (1) Give the meaning of Formal Education.
 - (2) What is the meaning of ‘Education’ as per Latin Language ?
 - (3) Give the two limitations of informal Education.
 - (4) Which right is provided to a civilian through the provisions of Article 29 & 30 ?
 - (5) What is Language Diversity ?
 - (6) Which are the basic principles of Democracy ?
 - (7) Note down two recommendations of National Educational Policy of 1986. (NPE)
 - (8) Which year RUSA was launch ?
 - (9) By which other name is the University Education Commission (1948-49) known ?
 - (10) Introduce in about two-two sentences each of the following personalities.
 - (i) Macaulay
 - (ii) Laxman Swami Mudaliar
 - (11) What is meant by Maktab and Madrasah ?
 - (12) What is Globalization of Education ?
 - (13) What is International Understanding ?
 - (14) “It is not possible to give the only one and the final definition of Education.” Why ?